

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

EN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, -1.-2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila, Brossa.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho guany

Para En Refenjolí. Escoltan i oïren

Morrades

N'haurém de encivellar unes quantes en aqueys anticlericalsetxos repropis que segueixen fentne de ses seues contra Deu, l'Esglesia i tota cosa bona que vegem que fassa gens d'olor de religió. Bé's momprén que duen un dimoni cucarell dins el cos, que les fa fer totes aqueixes nomingunades.

Vaja idó si els ablanim es morros an aqueys caps-de-caga-ferro d'anticlericalsetxos o republicanetxos, que tot ve a esser un cul de sac.

I

¿Qui vos ha enganat, germanet?

Aixó es lo que ocorre demanar a un tal Jusep Monserrat de Lluchmajor, que mos surt dissapte passat demunt s'Obreretxo Balear emberbollant es foraster, fusellant sa gramática castellana a cada retxa qu'escriu, cridant es socialistes per que's resolguin d'una vegada a esser ben socialistes, aixó es, ben impios, ben renegats, ben donats en cos i cordes an En Barrufet, desde sa naixó fins a la mort, es a dir, que no s'acostin per res may a l'Esglesia, ni per batiar els infants ni per casarse ni morir-se, ¡vaja! per que fassen vida de cans, just es qui caminen ab quatre potes, els quals, efectivament, no n'han mester cap de Sagrament. I an aixó se reduex es socialisme: a robar sa fe de Deu an es pobres feyners i a esplotarlos com uns xinos. I no son tot berbes ses arriesses qu'amolla aquest Pep Monserrat contra es confessoraris, s'exercit, sa magistratura i es clero, dels quals diu que «aturen ca sa riquesa nacional se desplegui» de tot i «que hi hagi pau entre ets homos». «Sa riquesa nacional» i «sa pau» des socialistes es qu'ells puguen insultar, robar i matar tots es qui no les van pe'ses seues, i que negúels-e captur. Per aixó la duen tant de s'exercit, que no'ls-e deixa fer se revolució social, i des tribunals (la magistratura), qu'ls apliquen la llei, en fer cap bal-landina si els hi apleguen, i des clero perque ensenya an es poble sa Lley de Deu i l'Evangelí, qu'es sa veu del Bon Jesús, es Camí, sa Veritat i sa Vida: s'únic camí bó, s'única veritat i s'única vida de bon de veres que hi ha pé s'homo demunt la terra. ¡I diu aqueix aubarcoc d'En Pep Monserrat de Lluchmajor que ses «creencies» catòliques «embruteixen» i «denigren» i deshonren. ¡Veyam, Pepi de l'orde! ¡mostrau com fan res d'aixó ses «creencies» que's clero ensenya! ¡Veyam! ¡resplicauvos una mica més! Sa Relligió Católica fa d'ets homos fíys de Deu, i les dona remeys (sa Gràcia divina) per subjectar totes ses males passions des cor humá i viure com els àngels del cel, posantlos dins ses mans una corona i un trono an el cel per regnarhi ab Deu eternament.

Qui embruteix s'homo, pero de tot, es es socialisme, que li ensenya que sa gran vida es sa que fan es cavalls i es muls, que notenen coneixement; es qui embruteix s'homo es es socialisme, que nega s'immortalitat de s'ànima, Deu, el cel i l'infern; i per lo meix, que, en esser mort es cos, tot es

mort; i que per lo tant no hi ha virtut ni vici, ni distinció d'obres bones ni dolentes, i que no hi ha més lley ni més moralitat que sa conveniencia de cada qual. Així hu fan es socialistes: viuen com animalets, fentse just iguals an es qui caminen ab quatre potes, que se'n van a lloure per allá ont tenen es cap girat. Així *ennobleixen*, així honren es socialistes s'homo! Son es grans bandetjats, es grans assessins de sa dignitat humana!— ¡O Pepet de Lluchmajor! ¡si no vos voleu posar pus en ridicul a vos meteix, estudiáu una mica més sa gramática castellana, per que no's veja tant que no sou mes qu'un ignorant presumit, que vos sou alsat a mestre, i no arribau a deixeble! Bó se veu que es socialisme no vos ha sabut ensenyar res, res, res més que de bramar contra Deu i contra totes les coses de Deu. ¡Se veu que no saben ensenyar altra cosa ses escoles socialistes!

II

Es «nostro pa de cada dia»

S' «Obreretxo Balear», per defensarse de ses ponyides tay de manec que *El Rayo* enverga an es caps-pares socialistes fentlos mostrar sa fillassa, diu que es qui los pega tals ponyides, es nebot d'un bloneo «que fins fa poc va esser porter (*Conserje*) de «la Federació» (socialista) i el varen haver de treure (*hechar* diu es paperot; ¡si'n saben de gramática aqueys eseriguedoretxos socialistes!). Idó diu s' «Obreretxo» «que'l varen haver de treure» an aqueix bloneo per..... bon allot, ¡vaja! per lo afectat que era des «diners que no eren seus, fins an es punt que saupá» a la Federació «prop de cincuenta pessetes, fent lo meteix a s' «Agrupació Socialista». I aixó es es *nostro pa de cada dia* entre socialistes: o es porter o es cobrador o es depositari o es president o es secretari, que posen ma demunt es diners de ses seues *societats*, i les fan seuvatges, vuy dir, es beneyts que encara creuen en so socialisme, ja no les veuen pus. Aixó es sa moral des socialistes: aferrar allá ont poren. I no's pot esperar altra cosa d'una gent que no ereu en Deu ni en ses penes de l'infern! Se comprén molt bé per aixó que ses *societats* socialistes sien nius de lladres i guardes de biduins que's mamen es dit i se deixen robar s'ossa.

III

Lulea d'En Barrufet

Es paperot socialista fa gran lulea perque diu que a Portugal e-hi ha haguts deu capellans que se son casats «civilment». Quins «capellans» han d'esser ells atansarse a cometre tal crim! No poren esser més que «capellans» «descapellenats», amics de sa República de Portugal, republicanots d'aquells que ja cremen en vida. D'aqueys «capellans» renegats no'n diuen mal may es paperots anticlericals. *Gent ab gent i el dimoni ab so seu parent*. Alegarse de que capellans reneguin de sa fe i des vot de castedat fet a Deu, per fer vida de verro,— es propi d'En Barrufet i des missatges d'aquest gran banyut.

IV

¡Si que teniu raó germá!

En nom de Deu que porem donar raó an es paperot socialista de Ciut-

tat! Diu dissapte que es socialistes «son uns covarts, no per esser bons, sino perque son uns hipòcrites», i que «no'ls anima sa veu des dever». Aixó diu en rudes des socialistes s' *Obreretxo Balear*, que les coneix tan a fondo. ¡Vaya, paperot! ¡aquesta vegada n'heu dita una de veral! ¡Tot vos sia enhorabona! Ja hu sabeu que noltros vos hem dit sempre que sou uns *covarts* i uns *hipòcrites* i que no escoltau casi may «sa veu des dever». Si no creys en Deu ¿com heu d'esser bons p'es pla ni pé sa montanya? Si no vos convertiu, només servireu per fer flamada dins l'infern. ¡Deu n'alliber tota persona nada! Amèn!

V

Just es cans i ses cusses

S' *Obreretxo Balear* retreu es cas de dos malenats capdeperins que's casaren «civilment» i de dos altres malenats lluchmajorers que s'hi han de casar aqueys dies, i presenta aqueys dos fets com una gran *heroicidad*, com un fet molt gloriós. Si, aixó son ses glories socialistes, tret des robar i matar i armar revolucions per fer fer uy a tot; per aixó se distinguen es socialistes: per fer atentats contra es bens i ses personas d'ets altres, per armar revolucions, i per aplegarse es socialistetxos ab ses socialistetxos, no segons Deu i devant Deu, com e-hu han de fer es sers racionals, sino just així com s'apleguen es cans i ses cusses, sensa cap compromís ni lligam segons Deu, a punt de bisties, just aquells que caminen ab quatre potes. ¡Quina gloria! no es ver? Estan vergonyosa aquesta *gloria*, que s'immensa majoria des socialistes no la volen dins ca-seua. Basta veure dins Mallorca es *casaments civils* que's fan, ab toti haverhi tants de socialistes! Veyam grans socialistetxos! digauho quants de casaments civils e-hi ha haguts a Mallorca de trenta anys en aquesta banda? des que voltros e-hi donau que rallar? Veyam! quants n'hi ha d'aplegats «civilment» a Manacor, a Lluchmajor, a Capdepera, a Marratxi, an ets altres pobles? Creym que los poren contar ab sos dits d'una ma! Se'n necessita així meteix de.... *valor*, vuy dir, de toixerredusa i temeritat per voler principiari sense Deu i contra Deu una cosa tan important i tan sagrada com es una familia, que ab s'juada i s'asistencia de Deu Omnipotent encara es tan mala de constituir i de dur a bon terme! ¡Veyés qu'ha de succeir si un no conta ab Deu, sino que la principia potetjant sa lley de Deu, declarant la guerra a Deu. E-hu repetim: es una cosa aixó tan horrorosa i horrible que fins i tot an es socialistes no les basta coratge per ferho, tant que casi cap d'ells e-hu arriba a fer d'aplegarse «civilment», a punt d'animal de quatre potes. Si, socialistes! sa formació d'una familia es una cosa sagrada; intentarla sensa contar ab Deu, sense comanarho a Deu; intentarla contra sa voluntat de Deu, contra sa lley de Deu, potetjant sa lley de Deu, renegant de Deu, com e-hu fan es malanats i miserables que s'apleguen «civilment», i quin atentat més ferest, quin crim més aborronador! ¡Ah socialisme infernal, esvort de Satanás, que provoques tals atentats, tals crims, maleit sies una i mil i milions de vegades! ¡O caporals socia-

listes quin conte més formidable hauréu de donar a Deu de tantes d'ànimes qu'heu duytes a perdre, que'ls heu robada sa fe, que'ls heu assassinades espiritualmente! ¡Malfactors! ¡bandetjats! assessins!

VI

S'aplec des doys

E-hu va esser es que es socialistetxos de Ciutat feren dia 15 d'aquest mes per protestar contra es «presupost municipal» de Palma, que ja está aprovat. Es caps-pares socialistes, p'es seus fins i efectes, volien moure un rebumbori contra tal presupost, pero la pobrea no va esser d'aquest sentit; de manera que a s' «aplec» e-hi comparegué manco gent que a sa reunió que cridaren per veure si l'havien de celebrar. E-hu confessá així un d'ets oradors de s' «aplec», un tal Perez, que va haver de regoneixer que «ets obrers no hi havien comparegut», aixó es, que ses rates e-hi porien córrer. Aquest Perez se consolá de tal fracás dient que si s' «aplec» l'haguessen fet es contraris d'ells, es «clericals», encara «ets assistents serien estats més pocs». I ¿com e-hu sap an aixó aqueix Perez? Fins aquí tots ets «aplec» qu'han fets es clericals, tant a Ciutat com an es pobles, son estats concorreudissims; e-hi han comparegut centenars i centenars de persones. Es fets canten. Entre altres porem citar, es que férem dins es 'bril de l'any 1910 contra ses Escoles Layques a Ciutat, a Manacor, a Marratxi, a altres pobles. De manera qu'aqueix Perez xerra i no sap que xerra.

Lo bo va esser que, tenint es socialistes un Retgidor dins s'Ajuntament de Ciutat, Mestre Francesc Roca, sabater, aquest Perez, per fer favor sens dupte a Mestre Roca, va dir que dins aquell Ajuntament «no hi ha ni un Retgidor que tenga s'honor d'obrar així com deu». I que dispens Mestre Roca. I no va esser sols En Perez que li pegá aqueixa mala andanada; sino que llavó s'alsá un altre cap-pare socialista, es «company» Bauzá, que feya de President, per falta de millors, i li enfocá aqueixa nassada a Mestre Francesc Roca, Retgidor de Ciutat, dient que «a sa Casa de la Vila (a Ciutat) no hi ha cap Retgidor que cumplesca s'encarrec que li comanaren» ets electors. I ¿que va fer Mestre Francesc Roca devant aqueixes «indirectes» tan «directes»? Va donar, mastegant fesols, unes quantes escuses, que no l'alliberaren des paper ridicul y humiliant an-e que es seus bons «companys» el condemna- ren. Pobre Mestre Francesc! bé li costa esser Retgidor! Ja li convendria més tayar sola a ca'n Massanet, per lo qual sembla qu'es tan trempat com dolent per Retgidor. Es «company» Bauzá, de qui es de «El Rayo» han contades tantes de.... «glories», posantlo ab evidencia, se va creure an es cas d'escomunicar es Retgidors republicans de Ciutat: En Cirer, En Trián i N'Obrador, tractantlos d'«egoistes». En Bauzá té pit per tractar d'«agoista» negú? Es que's veu que en té molt de pit i altres coses aqueix... «company»!—Se veu que socialistetxos i republicanetxos en duen un dimoni a cada cabey d'aquells tres Retgidors republicans, senzillament perque no fan de menja-capellans ni bramen contra Deu ni contra l'Esgle,

sia.—Noltros els enviam sa nostra enhorabona més coral per aqueixa grinyoladissa qu'han armada contra ells republicanetxos i socialistetxos, donats an En Banyeta—verda en cos i ànima.—Se'n alsà un altre d'«orador» de secar, que de tan orador qu'es, per dir ses quatre virollades que digué, les hagué de lletgir, perque d'altra manera no n'hauria tret aguyer. Aquest «elet» també tractá de «traïdors» aquells tres Retgidors republicans. ¡Pobres d'aqueys tres senyors si embuya-fils, com es que parlaren an aquell «aplec» socialista, els haguesen alabats! Ets elogis de tal gent son vituperis pe' ses persones conforme.

I així acabá es «sainet» de s'«aplec» socialista de dia 15. ¡Perdonau ses seues moltes faltes! No hi havia més cera que sa que cremava; per això sorti lo que sorti: un ratx de doys i virollades.

VII

Gloses suqueres

Per acabar d'afeytar es retaule de miseris, doyades i desbarats que presenta s'«Obreretxo Balear», e-hi ha un glosador d'aquells més aygordeners, que's firma «Fundidoretxo», que se veu que no va tot sol may, sino que sempre du es «mèu», i no hu volgueu sobre ses «gatades» i ses «moixades» qu'entaferra contra Deu, contra l'Esglesia, contra capellans, pero sobre tot contra sa gramática i sa poesia. ¡Quant es bon ver que s'anticlericalisme es lo més anti-poètic, lo més anti-literari, lo més anti-racional!

VIII

Contra Sta. Catalina de Sena

Ell es paperot socialista ara l'ha presa contra Sta. Catalina de Sena, aquell prodigi de virtut, aquell miracle de puresa, aquella meravella de caridat, que tora sa gent des seu temps li arribá a córrer darrera, i ses ciutats se despoblaven per anarla a sentir i li confiaven sa resolució de questions públiques delicadíssimes, i ses Potències li comanaven embaixades de tanta transcendencia com enviarla a Avinyó per ginyar el Papa a tornar a Roma; i hi va anar, i lográ que'l Papa restablís sa seua Seu a la Ciutat Eterna. Idó bé, aquell àngel, aquell querubí en carn humana, admiració i esglay de tota la cristiandat durant sa segona mitat des sigle XIV; aquella santa sublim, aclamada i rebuda triunfalment per tantes de ciutats italianes, ses més il·lustrades i progressives del mon; aquella santa incomparable ara comensa a esser es blanc de ses ives ridiculíssimes de s'«Obreretxo Balear», que tracta de posarla en ridícul, i es ell que hi resulta sobiranament. Es allò des qui escup an el cel, que es gargay li cau demunt.

IX

Bona l'ha feta D. Bernat!

Per D. Bernat Obrador, Retgidor republicà de Ciutat pariam, que demaná a una sessió de s'Ajuntament una subvenció pe's ses Escoles des «Patronat Obrer» que'l Rt. P. Vives, jesuïta, té montades a dins s'antic convent de St. Francesc de Palma. ¿Faltá D. Bernat en res ni per res an es «Credo» demócrata o republicà demanant aquella subvenció? ¿an-e quin principi demócràtic faltá D. Bernat ab aquella petició? ¿E-hu han sabut dir es republicanetxos i socialistetxos que tant se'n son escandalisats? ¿Que han d'haver sabut dir! No, D. Bernat no faltá a cap principi demócràtic, sino que's portá com a bon demócrata. No es tal volta es «Patronat obrer» una obra altament, fundament demócràtic

ca? ¿Aont e-hi ha res més demócràtic que educar ets infants pobres de franc cercantlos mil divertiments honests i instruccions? ¿Quina altra obra hi ha dins Mallorca més altament, més fundament demócràtic que's «Patronat obrer»? Pot negü dins es «Credo» demócrata, ab bons principis de demócracia condemnar s'obra des «Patronat»? Sols ets anticlericals, sols es missatges d'En Barrufet la poren condemnar, no es demócrates genuins, no es republicans que just son republicanets. De manera que D. Bernat Obrador, demanant sa subvenció pe's «Patronat obrer» obrá com a perfet demócrata, com a bon republicà, entenen per republicà, no un impio ni un incrèdul ni un inimic de sa Relligió, sino un que vol es govern des poble pe's poble, un qui creu que sa República es una forma de govern millor que sa Monarquia, ja que tal forma de govern republicana de si may ha volgut dir hostilitat ni guerra ni odi a cap religió, i molt manco a sa Relligió verdadera, la Catòlica Apostòlica Romana.

X

S'«Animalot pudent» contra D. Bernat Obrador

Sí, s'«Animalot» ha demostrat una volta més lo qu'es de cor: un «animalot» anticlerical, un inimic furiós de totes ses coses netes, de totes ses coses de Deu i favorables a sa Relligió. Com es «Patronat obrer» es una cosa així, s'«Animalot pudent» s'hi es demostrat contrari atacant D. Bernat Obrador perque demana aquella subvenció pe's «Patronat obrer», tractantlo a D. Bernat de «pastaler», de «farsant» i d'altres coses per l'estil. Com se suposa, no l'anomena pe's seu nom, per evitarse disgusts que li porien venir de parlar a lo «cavaller». No, no hu espereu que hu fassa may s'«Animalot» de portarse a la «cavaller». Cadascú se porta segons lo que es; per això aqueix paperot se porta sempre a lo vil, «animalotjant». Per això diu a D. Bernat Obrador ses mil llástimes, sense anomanarlo, pero d'un modo tan transparent que's veu a la lleu que hu diu per D. Bernat. Tot lo sia enhorabona a D. Bernat d'haver marescut esser blanc de ses ives de s'«Animalot pudent»! Es una honra per D. Bernat que tal paperot haja feta contra ell aqueixa llansada tan «pudenta» i verinosa. Es sa prova més forta de que D. Bernat Obrador proposant a s'Ajuntament de Palma que concedís una subvenció an es «Patronat Obrer», va fer una obra bona.

XI

¡Bé se porta «El Ideal»!

Dissapte passat posa un article altament favorable a ses Monges de la Puresa com a professors de s'«Escola Normal Superior de Mestras»: demana que continui aquella «Normal» així com fins aquí, perque feya un gran bé a Mallorca, i lo que importa es que segueca aquell gran bé, i no hi fa res si son monges que'l fan; ja que no deixarà may d'esser un bé perque ses que'l fassin siguen monges. Tot això es de sentit comú, que's republicans solen tenir tan oblidat quant e-hi ha pe's mitx coses o persones religioses. Quant un republicà en coses d'aquestes se deixa dur des sentit comú, com e-hu ha fet ara «El Ideal», creysme que poren fer repicari! ¡S'enhonorabona a «El Ideal» per aqueixes proves de bon sentit qu'está donant en lo de l'«Escola Normal Superior de Mestras»! Ja mos hi faria ben contents aqueix periòdic si ab ses altres coses sempre el poguéssem alabar com e-hu feym ara!

XII

¿E-hu veu s'«Animalot pudent»?

Perque dia 7 escitávem ses «Fies de la Puríssima» a que demanassen an el Bon Jesús una bona saó si era conve-

nient, s'«Animalot» dia 14 en va fer una gran burla, i va mentir atribuint-mos que noltros volíem suposar que «es niguls estaven a voluntat d'aquelles jovenetes», i llavó afegia: «si hem d'esperar que (sa saó) la mos duguen ses «Fies de la Puríssima», ja porem esperar d'asseguts.—Efectivament, dia 8, es dia de la Mare de Deu, i es dies següents «ses Fies de la Puríssima» demanaren an el Bon Jesús i a sa seua Santíssima Mare que mos enviansen una saó, si era convenient. I ¿que succeí? Que sa meteixa setmana ja comensá a ploure i s'altra setmana,

avuy fa vuyt dies, va fer saó grossa. ¿E-hu veu s'«Animalot pudent» si ha feta saó o que, després d'haverho demanat a Deu «ses Fies de la Puríssima»? ¿S'atrevirá a dir s'«Animalot» que no hi han tenguda part ab aqueixa saó ses oracions de «ses Fies de la Puríssima»? ¡Quant es bon ver qu'es propi d'un «Animalot» fer befa de ses oracions des feels, negant tot valor i tota eficacia a s'oració! ¡«Animalot» més que «Animalot»! ¿E-hu veu com t'hi és posat una vegada més en ridícul! Bé l'has mostrada a sa teua fillassa impia i diabòlica!

DE TOTES ERBES

Sa flor de jercial i s'aucellet d'or

(segueix)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que, com va fer set dies que Na Catalineta se'n anava camina caminarás sempre cap a sol-ixent sensa engaltarse a man dreita ni a ma esquerra, topa un grandió penyal que li aturá es pas. I aquell penyal s'obria de dalt-abaix i se tancava com unes portes, i s'obria i se tancava sens may parar, i sentien una veu esquerdata que no parava de dir: «Alerta an es passar»! «Alerta an es passar»!

Na Catalineta se posa allá a l'aguayt esperant que fos mitx-dia en punt, veient bé es batuts des grandió penyal, que no s'aturava may d'obrirse i de tancar-se. Com va ésser mitx dia en punt, s'obri es penyal, i Na Catalineta zas! enverga tua, penyal obrí; i va ésser tan prompte de passar, que, quant es penyal ar sa torna cloure, ella ja va ésser allá dessá, dins un jardí sensa capdalla, sa cosa més preciosa i garrida que se fos vista may. No hi porien aficar una guya, que no hi hagués flor o ponsella, ab sa particularitat esglayadora de que cada flor i cada ponsella parlaven pe's colzos, com a cotorres. I allá totes crida qui crida Na Catalineta per que anás a cada una d'elles a cuiria, i totes li deyen:

—¡Vina a mi, garrideta, si vols estar bé! ¡cuí'm a mi, estimadeta, si vols que te diga en popa!

¿Que me'n direu? Ell Na Catalineta no se'n escoltà cap ni feu gens de returada en illoc, sino que se'n aná cap dret cap dret a sa flor des mitx des jardí, sa «flor de jercial», una flor sa cosa més preciosa que vos pogueu imaginar. Ella era s'unica que no parlava, pero qu'ella tota sola valia més que totes ses altres des jardí.

Na Catalineta tot d'una que li arribá, no li repará gens, sino que li pega grapada, la cuy de rel, i ¡cap an es penyal! esperant que's deslogués per passar. Es penyal ar se desclou, Na Catalineta pren penyal ar endins com un llonzi; i va ésser tan falaguera de passar, que, com es penyal ar se torná cloure, Na Catalineta ja era allá dessá, que se'n anava correns tant com en poria treure cap a ca-seua!

Camina caminarás, a's dia que feya set arriba a ca-seua, dins aquell grandió palau; i ja li ha envelat cap a's mitx des jardí!

I ¿que fa ella! Tot d'una que's a's mitx, fa un clotet ab ses seues meteixes mans, i sembra aquella ditxosa «flor de jercial».

I, encara no li va haver colgat es tronc dins sa terra, com zas! aquella flor ja es partida a creixer: i al punt va dur es vorjo d'un carro de parey envelat, i t'ha massella de flors, que no hi porien aficar una guya que no hi trobassen flor o ponsella; i Na Catalineta, poren fer contes, tota gojosa i satisfeta contempla qui contempla aquella bona de flor.

Ab això sa jayeta bifa i erquerda que tenia Na Catalineta i En Juanet dins aquell grandió palau i les feya de mare, guaytant per una finestra, me colombra Na Catalineta i sa magnífica «flor de jercial», a's mitx des jardí.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que giupar aquella jayeta aquella flor a's mitx des jardí, i posarse com una picada d'aranya, va ésser tot u. Agafa una axada, i ¡cap a sa «flor de jercial!» com la bala. E-hi arri-

ba, s'hi afica per dedins, i ¡xadada i altra a sa soca d'aquella flor! fins que hu hagué passat tot a foc i a sanc.

—Pero ¿que hu fet, padrineta? va dir s'al'lotona ab un plors fora mida com va veure aquella destrossa de sa «flor de jercial».

Tant ella com En Juanet an aquella jayeta bifa i esquerra, li deyen ¡«padrina».

—Catalineta, diu sa jaya, ¡fora plo-rar pus! ¡Creus que negü te vol més bé que jo!

—No! va dir Na Catalineta. ¡Pero la meu feta massa grossa així meteix es-bucarme i esbenarme aqueixa flor tan preciosa que m'havia costat catorze dies qu'he faltat d'assi!

—¡Tot e-hu sé lo qu'has fet! diu sa jayeta; pero deixem'ho anar per ara per l'amor de Deu! ¿Vols es teu bé o no'l vols?

—Sí que'l vuy! diu Na Catalineta.

—Idó bono, diu sa jayeta, aydem a replegar totes ses flors qu'havia tretes sa que tu havies duyta i havies sembrada aquí. No'n pot romandre ni una en terra! E-hu hem de fer així, i després ja t'esplicaré tot es misteri.

Repleguen d'en una en una totes ses flors i fuyes d'aquelles flors que hi havia escampades p'en terra; i sa jayeta les afica totes dins una ampolla, fora una flor d'aquelles qu'era sencera, i que la sembrá ab so capoll cap amunt i s'uy cap avall. I encara no l'hagué sembrada com ja va haver aferrat, i se posa a treure uys i uys, i aqueys creix qui creix, fins que tornaren dur es vorjo d'un carro de parey envelat, tot atapat de flors i flors.

Na Catalineta n'estava ab sos cabeys drets de veure tot allò, i se'n feya creus.

Mentres tant se jayeta se'n va a omplir aquella ampolla d'aygo de set pous que hi havia dins aquell jardí, i amaga s'ampolla ben amagada; i llavó agafa Na Catalineta, i li diu:

—¡O Catalineta ara que tot es passat, gracies a Deu, te contaré tot es misteri d'aquesta flor que tu havies duyta. Sa qui te posá dins es cap que te'n anasses a dur la sembrasses dins es nostro jardí, es una mala ànima que't volia llevar des mitx més que depressa. Si haguessen tocades hores ab aquella flor plantada a's mitx des nostro jardí, així com tu l'avies sembrada ab so tronc dins sa terra, seria sortit un drac d'allá dins i t'hauria engolid a's temps de dir Jesús.

—¿Que me deys padrineta? esclama s'al'lotona.

—Lo que sents, Catalineta! diu sa jayeta. Sí, si jo no som tan prompte d'arribar-la de rel an aquella flor i arriben a tocar hores ab aquella flor a's mitx des jardí, no te'n series escapada des drac; estava fet de tu.

—¡Ay padrineta, quin favor més gros que m'heu fet! diu Na Catalineta. ¡Vos m'heu salvada sa vida! ¡O que vos cstim i que vos estim!

—Bono! diu sa jayeta. Ara te diré per que mos servirán aquelles fuyes de ses flors qu'hem aficades dins aquella ampolla, que l'he omplida d'aygo de set pous. Mos servirán per afinar si hi ha cap traydor o traydora que mos vulga dur a perdre.

—Vol dir també mos servirán per això aquelles fuyes? diu Na Catalineta.

—¡Vaja si mos hi servirán! ¡i tant com mos hi servirán! diu sa jayeta. Figure't que, tirant un ratjoli d'aquella aygo mesclada ab aquelles fuyes dins cap plat blanc pla, s'hi escampará ben es

campada i allà dins sortirà sa cara d'aquell traydor o traydora; i així nos ne podem guardar com d'unes cases que cauen.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que des cap d'un parey de dies de tota aquesta feta passa per davant es grandios palau de sa jayeta bifa i esquerdada aquella mellenga mala pell, aquella mala fada, i ja me guipa En Juanet que jugava pe' sa carrera a la pilota, una pilota tota d'or i que botava una cosa may vista.

—Que me'n direu? Ell aquella mala fada ja l'escomet an En Juanet, dientli ab mel a sa boca.

—Bon dia i bon any que Deu mos dó, o bell jovenet!

—Bon dia, germaneta! diu s'al·lotó.

—Vol dir t'estrayes es cos jugant a la pilota? diu aquella mellenga.

—Si-fal diu En Juanet.

—O quina pilota més preciosa que tens tu, fuy meu dols estimat des meu cor i de sa meua ànima diu aquella.

—Sí, diu En Juanet, es una bona pilota; però encara tenc coses que m'agraden més.

—Ay de bo? diu sa mellenga. ¡O que m'agradaria i que m'agradaria veure-les! ¡T'estimaria mil sous més i les me mostraves; ¡Ja es de raó que a un bell jove com tu li pertoca tenirne moltes de coses precioses per entretenirse i passar el temps xelest i divertit! ¡Vaja idò si m'ho mostres tot, fuy meu dols estimat des meu cor i de sa meua ànima!

Tot agradat En Juanet de sa bona llàbia d'aquella jaya i d'aquell tracte tan dols que demostrava tenir, la fa entrar dins aquell grandios palau, i la mena cap dret an es jardí davant un gabia que hi havia com unes cases de gran, tota plena d'aucells, grossos, petits i mitjansers i de tots es colors que vos pogueu imaginar, i no n'hi havia cap que fés es meteix cantet; tots el feyen diferent, i si un rellava bé sa veu, s'altre le hi rellava més.

—O quina gabia que tens jo jovenet! més preciosa i més preciosa! diu la mala fada. ¡O que m'agrada de molt! ¡O quins aucells més garridoys y xelestons! ¡ell no tenen repòs a ses ales ni a sa llengua! ¡Quina cantoria que fan més alta de punt i més de sentir! Jo no havia sentits may aucells rellar sa veu tan bé i que donassen tant de gust de sentir i de veure! Perque ¡e-hu son garrits i aguts de tot, però de tot! ¡Jo m'hi estiria tota la vida aquí davant mirantlosme i escoltantlos! Però mira, jovenet, una cosa te diria, si no t'havia de sebre greu!

—Digau, germaneta! diu En Juanet. ¡Vos don paraula de que no me'n sabrà de greu!

—Idò n'hi falta un d'aucellet dins aqueixa gabia! diu la mala fada. E-hi falta s'aucellet d'or! Si hi tenies s'aucellet d'or, e-hu tendries tot. Ja veus si hu son garrits i si la hi rellan bé sa veu tots aqueys aucells qu'ara tens dins aqueixa gabia. Idò has de sebre que encara hi tornarien més garrits, però molt més, i la hi rafilarien molt més fi, però molt més fi a sa veu, si tu arribaves may a atènyer s'aucellet d'or i que l'amollasses dins aqueixa gabia ab tots aqueys aucells!

—¡Aquesta m'es vera, germaneta? s'esclama En Juanet.

—Passa de vera! diu la mala fada.

—¡Aont trobaria jo aquest aucellet d'or, germaneta? diu En Juanet.

—Prou que'l trobaries, diu aquella, si tu feyes tot lo que jo't diria!

—Digauho idò, diu En Juanet. Mira que ja es com si tengués foc dins ses sabates, tantes son ses ganes que'm petxiquen de partir.

—No res idò, diu la mala fada. Copali cap a mitjorn, sempre tot dret cap a mitjorn, i de d'allà sense engaltarte gens ni a man dreta ni a ma esquerra. En fer set dies que caminarás, te trobarás dins un grandios pinar, aont sentirás cantar molts d'aucells, però molts d'aucells; i no t'has d'aturar fins que afins demunt un pi una gabia d'or. Tu t'enfies an aqueix pi, t'amagues dins sa rama ben amagat, i allà esperes que's fassa mitx-dia. En punt de mitx-dia compareixerá s'aucellet d'or i s'aficará dins aquella gabia d'or, i bones canades allà dins! que's cuydará a estellar. I tu, com el veurás qu'estará més infundat ab sa cantoria, allar-

gues un bras i zás! li tanques es portelló de sa gabia; però tan aviat que, com ell s'en temi, tu ja'l tengués tancat. Agafarás llavò sa gabia, i te'n vens corrents cap aquí, i l'amolles dins aquesta grandiosa gabia ab aqueys altres aucells, i veurás com tots tots tornarán encara molt més garrits i que rellarán sa veu molt més, però molt més polit que no ara, que ja la hi rellan tant. I mira! ¡estali alerta a s'aucellet d'or! ¡Vel·lali bé es ble, qu'es més pòlissa que ses genetes! perque es tan trempat per parlar com per cantar. Ell com se veurá angabiats, te farà mil promeses de que't donará tot aquest mon i l'altre, si l'amolles; però tu no'l t'escoltis per l'amor de Deu, si no vols romandre encantat. Si li amollaves, romandries a l'acte encantat en forma d'una quintera de pedreny mort, i allà estaries fins que vendrien a desencantarte.

—Teniu res pus que ferme avinent, germaneta? diu En Juanet.

—No, fuy meu dols estimat des meu cor i de sa meua ànima! diu la mala fada.

—Idò per amor de Deu sia tot això que m'heu dit, diu En Juanet. Ara meteix m'hi esquitx cap a cercar s'aucellet d'or. Ab Deu siau, germaneta!

—¡Que Deu te guard de perill, o jovenet! s'esclama la mala fada, i de d'allà cap a ca-seua! per que no la vessen pus pe's mitx.

I En Juanet ja va esser partit, camina caminarás cap a mitjorn, tot dret sempre cap a mitjorn per atènyer s'aucellet d'or.

Dissapte qui vé, si Deu ho vol i Maria, veurem lo que li va succeir i com acabá tot aquest enderivell des dos bebsons de la senyora Reyna Francineta i del senyor Rey.

(acabarà)

JORDI DES RECÓ

Un mot de censura an es tres Retgidors republicans de Ciutat

Allà ont els hem alabats diferents vegades pe's ses coses bones qu'han fetes, mos creym an es cas de censurarlos per una que'n feren d'errada. Com s'Ajuntament de Ciutat discutia es seu "presupost municipal" per l'any qui vé, s'altra diassa, quant varen esser a discutir sa parrida de 3000 pesetas que's consignen fa tants d'anys per "festes religioses", aquells tres Retgidors varen dir qu'ells no porien votar tal partida perque era contraria an es programa des seu partit, que sostén sa separació de l'Esglesia i de s'Estat. Es ver que es partit republicà de Palma quant anys enrera va tenir majoria dins s'Ayuntamiento, va llevar des presupost sa consignació per "festes religioses"; però també es segur que aixó li costa perdre sa majoria; allò va esser es principi de s'acabatay des seu predomini dins la Sala. Comensaren es "Vocals Associats", per restablir dins es presupost municipal aquella consignació, i a ses primeres eleccions municipals que vengueren, es republicans perderen una bona partida de llocs, i de llavò ensá son anats sempre quart minvant. Aixó demostra que la Ciutat vol aquella consignació, vol que s'Ayuntamiento destin aquelles 3000 pesetes per "festes religioses". I aixó es estat una de ses trevelades des partit republicà de Ciutat: haver posat an es seu programa sa supressió d'aquella consignació. No es es partit republicà un partit democràtic? no vol com a base i fonament de govern sa sobirania popular, es reynat de s'opinió pública? S'opinió pública, sa veu de la Ciutat es contraria o favorable an aquella consignació? Es evident qu'es favorable a tal consignació, a que s'Ajuntament contribueca a ses "festes religioses". Per lo mateix, es partit republicà havia d'acalar es cap i acceptar aquest estat d'opinió o no fer pus oposició a tals "festes religioses".

Es evident de tota evidencia que no es ni es estat may contrari a cap dogma de sa democracia ni a cap principi de govern des poble pe's poble (sistema republicà) el que l'Estat, sa Provincia o es Municipi contribuequin an ets actes del culte que's practica an aquell Estat, Provinci o Municipi. Sen-sa faltar an aquells dogmes (democrà-

tics), an aquells principis (govern des poble pe's poble—republica), tant poren s'Estat, sa Provincia i es Municipi, contribuir an aquells actes com deixar de contribuirhi. I si s'opinió pública, si sa majoria de ciutadans d'aquell Estat, Provincia o Municipi volen que se contribueca an aquells actes de culte relligiós, queda justificadíssima tal contribució. I aquest es es nostros cas de Palma; i aixó es lo que no ha comprés, pe's sa seua desgracia, es partit republicà de Ciutat, i aixó es lo que l'ha fet i el fa anar de rota-batuda.

I que'n direm d'aquell sofisma carabassenc, d'aquella raó tan foradada de que: «qui vol relligió, que la pac de sa seua butxaca»? Sí, aixó es una raó foradadíssima. Precisament perque Palma vol relligió, vol pagar ses "festes religioses", així com s'es fet de temps immemorial. Sa Relligió es una cosa essencial a s'home; cap poble may s'es trobat demunt la terra sensa relligió. Per lo meteix, si cada homo ha de tenir una relligió, s'Estat, sa Provincia, es Municipi, que no son més que un conjunt d'homos, també han de tenir una relligió, sa mateixa que tenen es qui componen aquelles entitats (Estat, Provincia, Municipi). Així hu havien entés sempre tots es pobles fins que vengué sa Revolució Francesa, la qual per odi an es Catolicisme, qu'era sa Relligió que dominaba an aquells paisos aont aquella Revolució influí, proclamá que s'Estat no havia de tenir cap relligió. I aquest principi absurd i potenc només ha trobada acceptació dins es pobles llatins, no dins els altres pobles; es Guberns d'ets altres pobles may se son proclamats ateus, sense relligió. De manera que's criteri des partit republicà de Ciutat es contrari an es criteri de tots es pobles de la terra, fora alguns pobles llatins, ja que no tots aqueys han acceptat tal criteri de que s'Estat no ha de contribuir an ets actes de cap culte relligiós. Aquest criteri equívocadíssim, repetim, es sa causa de que's partit republicà de Ciutat va coca-caliu, campa ben prim, bat p'e ses foranes i de cada dia du es ca més magre. Així es que no comprenem com no hu han vist an aixó es caporals republicans de Ciutat; no comprenem com els Srs. Obrador, Trián i Cirer, Retgidors republicans, que son molt dignes i molt il·lustrats i que tenen es cap clar, no veren que trepitaven un terreny fals negant es seu vot a sa consignació per "festes religioses". Si hu feren per no disgustar es populatge, l'errasen de cap a peus: es populatge anticlerical, qu'es una minoria insignificant a Palma, que no pot guanyar may unes eleccions, no los ha agrait aquell acte d'oposició a ses "festes religioses", i els-e tira en cara qu'están venuts a sa "reacció", an es "clericalisme", perque dins s'Ajuntament no fan de menja-capellans, senzillament perque son massa decentes i massa persones per rebaixarse a fer de tal ofici. Per lo que apreciam aquests tres senyors, mos ha sabut un greu de l'ànima que cometessen aquella pifia antidemocràtica de no voler votar sa consignació per "festes religioses", dins es presupost municipal de 1913.

En Pel Arreveixinal

que descapdella

Coses d'Alemania

Es Cardenal Fischer

Sa patria d'En Ketteler, es patriarca des catòlics socials, es precursor de Lleó XIII; sa patria d'En Windthorst, es gran arquitecte des "Volksverein", sa més admirable organizació social del mon, ha perdut ab sa mort des cardenal Fischer, no sols un gran pastor d'ànimes, sino també una gran palanca social.

Així com Inglaterra va tenir un cardenal Manning que glorificá es seu nom protegit es carregadors des "Docks" de Londres; així com ets Estats Units de Nort América se glorifen de tenir entre es prínceps de sa seua Esglesia, es gran defensor des "Cavallers des Trebay", es cardenal Gibbons; així també Alemania admirava i venerava el cardenal Fischer, es constant defensor des "sindicats obrers cristians".

Es sabut de tothom que a Alemania hi ha entre es catòlics dues orientacions en materia de "sindicació obrera": s'orientació dita de Berlin, que no admet dins es seus sindicats més qu'obers catòlics, i s'orientació dita de Colonia, representada p'es "Volksverein" i sa gran majoria des "Centre", que es partidaria des "sindicats cristians" o composts d'obers catòlics i obrers protestants, mentres admetin aqueys ses bases cristianes de s'orde social, o sien, sa relligió, sa propietat i sa familia.

De fet, aquesta darrera orientació es sa que més predomina. Mentres que s'escola berlinesa no conta més que ab un nombre de sindicats tan petit que no val per res dins el mon des trebay, es "sindicats cristians" constitueixen un nucli de forces de les quals no se pot prescindir en qualsevol conflicte entre es trebay i es capital. No fa gayre que aixó se evidenciá ab motiu de sa "vaga" de minaires d'Inglaterra. Gracies a sa seua actitud va esvortar un "moviment vaguista" que promogueren ets agitadors socialistas. Tothom, en aquella circumstancia, va regonèixer sa gran i benèfica influencia des "sindicats cristians", al manco baix des punt de vista econòmic i social; puys si llyuyen p'es millorament d'ets obrers, però no tenen per lema s'antisocial llyuya de classes.

Sa darrera estadística qu'hem vista d'aquests "sindicats cristians" dona es següents resultats: es primer mitx any de 1910 aumentaren de 270.751 obrers afiliats a 295.129 o sien 24.378 o es nou per cent de creixensa. Quant acabá l'any 1910 ya foren 316.115. Durant es primer mitx any de 1911 s'aument va ser de més de 30.000 obrers, per manera que es d'esperar que s'estadística de fi de l'any passat doni més de 400 mil obrers afiliats an aqueis "sindicats cristians".

Quant se tracta idò de si o no se pot seguir fomentant es "sindicats cristians" entre ets obrers catòlics, se tracta d'una qüestió de gran trascendencia.

Respecte a ses seccions professionals des "círcols d'obers catòlics" de sa "Federació de Berlin", no he vist may cap estadística, i ara darrerament he lletgit a un article del P. Biederlack que no n'han publicada cap, "perque son tan insignificants que no hu paga".

En camvi, pareix qu'es "directori de Berlin, tresca fort i se treu es fret de peus per conseguir de Roma sa desaprovació de s'orientació de Colonia". A cada moment demanen de la Santa Seu bendicions p'es seus "obers sindicats", i cada una d'aqueixes bendicions la fan servir d'arma contra es qu'ells consideren ets seus inemics.

Aixó motivá molts de viatges des cardenal Fischer a Roma per informar directament el Pare Sant, conseguint cada vegada esveir ses tempestats que se congriaven contra es "sindicats cristians".

Ja an es principi des seu pontificat, l'any 1904, dia 13 de novembre, a una assamblea de "círcols d'obers catòlics de Colonia" i es seus arravals va fer espesses manifestacions en favor des "sindicats cristians", diguent: "No vuy deixar passar aquesta ocasió de declarar que s'episcopat prussia veu ab simpatia s'obra d'es "sindicats cristians". D'un modo especial i es més resolt vos declar que m'alegr de que es "sindicats cristians" se propaguin i prosperin dins aquesta arquidiócesi a fi de que puguen prestar tots es resultats que d'ells me promet."

L'any 1905, a Essen, també a una assamblea de "círcols d'obers catòlics", va dir: "Me dirigesc naturalment an ets obrers catòlics, però aixó no vol dir que vos vulga separar d'es no-catòlics; ab ells poren anar, costat per costat, sempre que se tracti de qüestions econòmiques comunes a uns i altres."

Es mateix any va enviar una cantidat important an es minaires "vaguistes" de sa conca del Ruhz afiliats an es "sindicats cristians".

Adamés d'aquestes i altres manifestacions d'apreci an es "sindicats cristians", va voler sempre fer constar ses seues complacencies p'es "Volksverein", organizador i sostenedor des "sindicats cristians".

Es mateix any 1904, declarava: "Vuy aprofitar aquesta avinentesa per mani-

estar sa meua satisfacció de que nasqués a Colonia una Associació com es «Volksverein», que després s'es estesa per tota Alemanya, i que es d'una importància decisiva p'és pervenir des «círcols d'obrers catòlics», i des «sindicats cristians». Tots ets homos que de paraula o per escrit colaboren an aquesta Associació, tenen merescut mon agrahiment.... Es «Volksverein» es d'una importància indiscutible p'és nostros interessos catòlics, especialment an es camp social.»

Quant l'any 1909 corrien vents contraris an es mateix «Volksverein», dia 15 de juny, declará: «No puc manco de lamentar ab amargura i desmentir s'especie qu'ets inimics han volgut fer correr, de que s'Episcopat miri ab mals uys es «Volksverein». Aixó es una calumnia. Es «Volksverein» se diu i es en realitat una associació catòlica. No fassu cas d'aqueixes calumnies; anau endevant i continuau fent bé an es poble catòlic i a tota la patria alemanya.»

Per lo que toca an es «Centre», partit polític nacional, no confesional, basta dir que sempre va exercir es seu dret de sufragi donant es vot an es candidats d'aquell partit, que conta ab casi tots es catòlics de s'Imperi i que es estat i es sa gran torre inespugnable contra ets atacs a sa llibertat i drets de l'Església. A ses darrereres eleccions generals fou es primer que va votar i es periòdics il·lustrats dugueren sa seua fotografia an es moment de depositar es seu sufragi dins s'urna.

Ses seues idees socials no foren no més de darrera hora; ja l'any 1890 va assistir i feu un gran paper an es «Congrés internacional de politics socials catòlics», celebrat a Liège, contribuint ab so pes de se seua eloqüència an es triam d'ets «intervencionistes», de s'Estat en ses questions obreres contra s'orientació de Mgr. Frappel.

A sa seua primera Carta pastoral ja va escriure: «Estau—ets obrers—en so vostro dret quant procurau millorar sa vostra situació i elevar es vostro estat social. S'esfors per assegurar-se un benestar terrenal es profundament humà i no contraria sa lley moral, cristiana.»

He dit an es principi que es cardenal Fischer fou també un gran pastor d'ànimes. Sa llegenda des seu escut episcopal: «Omnibus prodesse, obesse nemini» fou es seu lema pastoral.

A una assemblea de catòlics a Düsseldorf, l'any 1908, pogué dir: «Fa molt de temps que cada any através en totes direccions sa meua arquidiòcesi; a pesar de sa meua edat, res m'impedeix acostarme an es meus feels, i crec porer dir, humilment, pero sense exageració, ses paraules del bon Pastor: «Jo coneix es meus i es meus me coneixen a mi.»

Aquesta tasca pastoral tenia per preparació 25 anys d'ensenyansa de sa religió an es Gimnasi—«Institut de 2.ª ensenyansa»,—a Essen, exercint una gran influència demunt aquella jovinitud estudiosa.

Si no fos per por de esquefir aquesta gran figura de Pastor catòlic, acabaria aquestes retxes preguntant: «quants de Babels, Rautskis, Paus Iglesias... s'haurien de posar dins es platet d'una balansa per fer es pes equivalent d'aquest gran amic des poble i especialment d'ets obrers?»

Canonges socials

Han demostrat esserho de bon veres es de Barcelona enviant un telegrama an es Govern de Madrid intercedint en favor des «ferroviaris» i declarant que tenen per justes moltes de ses seues peticions fetes darrerament a ses Empreses de ferrocarrils.

Per sa seua part, ets empleats carrialleres lletgiren aqueix telegrama a un des seus «aplec» i votaren ab gran aplaudiment un vot de gracies an el Capítol Catedral de Barcelona.

Aixó sí que son passes decisives de cap an es poble. Aixó sí que son avenços de ses doctrines i pràctiques catòliques socials.

¡Que en poguem consignar molts d'exemples com aquest des Capítol Catedral de Barcelona! Amèn!

En Bri-Fi

que hi diu sa sena.

Lo de s'Escola Normal de Mestres de Balears

(A's cap i a la fi)

Casi al mateix temps que escriviem, dimecres passat, el nostro article referent a la nostra «Escola Normal», arribaven de Madrid notícies oficials sobre la cosa.

Y ja era hora, perque després de dos mesos de esperar i no dir res, passava ja sa mida de sa prudència y de s'atenció lo que feien aqueixes senyors de Madrid si bé es ver que deuen estar molt ocupats ara en s'estiuetjar.

Y sabeu quines son aquestes notícies? ¿que vos pensau? ¿qu'han de continuar ses «Germanes de la Puresa», ab sa «Normal»? ¿que volen satisfer el desitx de tota Mallorca que hu demana ab una unanimitat veraderament extraordinaria, escepcional, com may s'era vista dins Mallorca?

Aixó seria lo qu'hagués fet qualsevol qu'hagués tengudes ganas de fer contenta tot una província, o qu'hagués mirat, abans que tot, per la verdadera cultura i profit del poble qu'ell hagués administrat.

Idó no, an el «Ministeri d'Instrucció pública», mos han dit, ¿que hu voleu blanc? Idó vat-ho-aquí negre. ¿Qu'en volieu sortir ab pocs dobbers i ternir-ho bo? Idó vat-ho-aquí car i mitjo mitjo. ¿Volieu «Escola Normal Superior»? Idó vat-la-t'aquí just «Elemental». ¿Volieu Mestres instruides i religioses, per entregarlos descansats les vostres filles? Idó, vat-les-t'aquí acabades de sortir de l'«Escola Superior des Magisteri», després de dos anys d'haver tenguts per mestres lo més descregut i lo més desgavellat qu'en materia de religió i ciencia hi ha dins Espanya!

¡Vaja, poc, florit i roegat de rata!

Lo qu'han dit

En tot i ab aixó encara no hem dit, fites netes, lo que de Madrid han comunicat a la respectable «Directora de la Normal».

Idó, li han dit que aparei els mobles i material i fassa aviat s'inventari per ferne entrega de tot a la persona que ells designarán «oportunament».

¡Vaja una oportunitat que será aqueixa, allá ont estam a 26 de Setembre—quant escrivim aixó—i encara no s'es poguda obrir sa matrícula, ni fer exàmens d'ingrés ni res nat d'aquest mon. ¡Aixó no té aguant!

¿ Vos agrada sa mostra?

An'es republicanetxos de per aquí hu demanam, an aqueix tarambanes que, perque se diuen republicans, ja se pense que s'han de menjar—de cap de llengo, s'entén—tots es capellans y tots es frares, y han de fer fer uy a l'Església.

Idó escoltau, tant si voleu com si no voleu, grans biduins!

La setmana passada en «Revenjoli» vos donava «codonys» ab motiu des discurs d'En Roosevelt, expresident dels Estats Units d'America, idó avuy en «Bri-fi» vos ne donarà a voltros i a tota la vostra nissaga y parentela ab motiu d'un altre discurs, no d'En Roosevelt, sino del mateix president actual de dita república norteamericana, d'En Taff.

Escoltau, insignes bobians, y sabreu quina es la seua opinió referent a Deu i a la Seua Providència.

Aqueix discurs el pronunciá an el «Catholic Club» de New York devant ets seus 4.000 socis i presidia la reunió el Cardenal Farley, arquebisbe de la meteix ciutat. Noltros l'hem lletgit damunt «El Dia» de l'Havana, que l'havia tradit del «The Catholic World» de New York.

Anes comensament del discurs diu en rudes: «jo veig qu'el Topoderós, únic omniscient (que hu sap tot) y omnipotent se val del temps per corretgir es descusists de se perxa social i política, de manera qu'En Taff regoneix no sols s'existència de Deu, no sols ses seus perfeccions infinites, sino que—lo qu'es més—regoneix que Deu governa el mon i ab sa seua Providència Divina esmena es desbarats y mal tersos qu'els homos fan dins sa societat.

¿Que diriau, voltros, socialistetxos i republicanetxos de pan fonteta, si un

des vostros cap-pares amollava aqueixes expressions a qualche discurs des seus? Seria de veure es broll de doys, arrieses, virollades i carabassencades qu'amollerieu per aqueixa boca vostra. ¡Seria un infern!

Y ab aixó, no feim cap judici temerari, perque ben fresc está tot lo qu'heu dit dels respectables retgidors ciutadans, senyors Obrador; Cirer y Trián perque se son desteixinats—y bé que fan—per lo de l'«Escola Normal Superior de Mestras de Balears». Si no fósseu tant betzols com sou, obririeu ets uys y veurieu que tot axó de berenar de capellans, dinar de monges y sopar de frares es una de tantes betzolerias y animalades que sols occorren a sauvatges com voltros.

¿Quant acabareu d'esser-nats d'avuy y batíats d'air?

¡Bon Socialista!

E-hu es i d'aquells qui hu entenen, En Jusep Vela Martin de Velez-Málaga, membre d'una societat de conradors d'aquesta població.

Heu de pensar y creure qu'aquest viu, volgué canviar d'ofici; i en lloc d'esser conrador, es volgué fer «corredor», i tant va voler «córrer» que ab ses presses de s'et-sus! no pensá a deixar 700 ptes. que s'havia embutxacades de dins sa caixa de sa societat y les s'en dugué a l'Argentina y.... encara li poren córrer ets altres darrera ab un pa calent. Sí, sí, socialista.... ¡700 ptes. ¡cap a l'Argentina! ¡gafe! que vola baix!

¡Quin altre!

També volgué provar de córrer, lo meteix qu'En Vela y Martin, un tal Jusep Martinez Rivas, de Sopena, que se'n duia un «pico» per pagar es viatge; pero, en esser desgraciats, e-hu son, y ¡foris! An n'aqueix malanat l'aglapí es Jutge.... y ¡bona nit sí't colgues! ¡cap a s'ombra! per que's sol no'l bescoga i no'l fassa tornar negre. ¡Un emigrant manco!

J ara escoltau

EN VERA-VEU

«El Rayo» paperot anarquista, defensor des crim

¿Heu vist desenfreiment més irriquant qu'aqueix d'«El Rayo», paperot anarquista de Palma, que arriba a defensar es crim i es criminal? A Nova York e-hi hagué una vaga de fogoners p'és jurjol d'enguany; i aqueys tengueren brega de casta forta amb altres, tan forta que ses armes feyen bona feyna. Idó un des fogoners, abans qu'es policia s'arrambás a ell, li despara es revólver, i el tomba en terra. Vé un altre policia, li despara, i cau estés de ferida mortal. Ve un tercer policia i li entaferra una bala dins el cos. L'agafen i el posen en presó.

Aixó hu conta «El Rayo». Empero ¡lo qu'es sa seua malicia! diu una i altra vegada que tal fogoner no té gens de culpabilitat, qu'es innocent, que va fer lo que devia, que es policies los duen a l'uy an ets obrers, que ses Companyies marítimes influencien es fiscal i es jurat en favor d'ells, per rebentar es criminal, que aquest sacrificá sa seua llibertat per bé de sa «Unió des fogoners», que es estat víctima d'una infamia.

I aixó hu posa en lletres de motlo un paperot anarquista; an aquestes mentides, an aquestes injuries, an aquesta corrupció des dret i de sa moral i des sentit comú i de sa dignitat de sa magistratura i de ses classes socials, aixó hu tol·leren, hu comporten es qui no deurien, es que haurien de tayar ses comes a tanta d'iniquidat i desmoralisació. ¡Que hi van de tapats es qui més haurien de badar ets uys!

P'es d'«El Rayo», ets Estats Units es «una república lladre i assassina»; i es criminal es un «valent lluytador».

I es pobres obrers, beneyts, cegos, badoques, beninonís, se creuran aqueys

desbarats, maldement «El Rayo» los diga am sa major desvergonya!

Es socialistes per tot son ¡des meteix llenyam

Sobre aixó diu «El Rayo»: «Cap polític, per bo que sembli, pot dur beneficis a ses classes trebayadores,—tant si li deys socialista, com republicà, com liberal—; ells, es politics, lo que volen es pujar, i una vegada dalt, ja no s'empatxen per res des trebayadors. Per exemple, En Balle i Ordóñez, president de sa república d'Uruguay, qui, abans d'esserho, prometia, sempre i a tota hora, que posaria sa jornada de 8 hores per tots ets obrers en general. ¿I qu'es estat? Que puja an es poder, i a sa primera «vaga», nega an es «vaguistes» es dret de declarar-se tals. ¿Ah, idó?

I, com deym, aixó de socialistes pujar a comandar una nació, un Ajuntament, una societat i mirar pes sen bé, omplir sa seua bossa i es gavatx en perjay d'altri, arreconar ses teories (si ses «teories socialites»), es un cas del qual veym exemples cada dia. Un qui basta per molts es aquei célebre d'En Briand. El conta un anarquista diguent així: En Briand, ex-president des Consey de Ministres de França va esser tot un homo; empero, influenciati per s'ambient, acabá per no ¡esserho. I encara no hu es. Quant era homo, predicava ses idees socialistes; i no ses idees socialistes d'En Juarés o d'En Pauet Iglesias, no. Es seu socialisme era més que sa paciència. Predicava sa «Vaga General». La defensava am tot s'entusiasme d'un convençut, i en convencencia molts. Deya que sa causa revolucionaria era primer que sa política, deya an es soldats que may desparassen contra es «vaguistas»... ¿I que? Idó ell, quant s'es vist governant, ha preses mides conservadores, qu'es meteixos conservadors no haurien preses. Mentres fou diputat, lluytá per i am companyia des trebayadors; pero quant tengué un peu dins es Ministeri, ¡adeu socialisme! ¡adeu sindicalisme!... Prevaricació d'un personatge grosser!... I no oblideu que per totes parts e-hi ha Briands.

No parlem ara des moltissims casos que poriem retreure referents an es Socialistes d'Espanya. ¡Quina «lista d'honor» que seria més «decent»!

Secció local

Aquesta vegada ha plogut, gracies a Deu. Ja era hora; an es nostro pareixer, va ser una saó bona; plogué fort, però no escarrinxá. Ab sos llamps fórem molt sortats, es de dins la vila; ne pega un a sa bestimenta des campanar nou, i tirá, segons diuen, una estella de tauló, dins es pati de sa Rectoria. A So'n Galiana n'hi pegá un altre; i matá una mula, i, ventura que no matá cap persona. A sa Torre des camí de So-Na-Moixa n'entrá un a dins ses cases, y doná un retgiró de mort a la gent, però torná sortir, sense que tocás nengú, que sapiguem.

Aquesta setmana, es morta una dona que nasqué l'any 1812, i ha deixats un parey de rebeynets. Al cel la vegem! Amèn!

Pareix que han dada orde de porer vendre pores grassos. N'están contents ferm es qui son afectats de porquim fresc.

Pe' sa cara que fan, se coneix que es conradors van xelestons ab aquesta saó que mos ha feta. Tenen motiu, perque sa terra ja s'era secada massa tam meteix.

Es matins i es vespres fa sereni; es qui en son molt anyívols, convé que estiguen alerta a no aplegar cap cadarne o costipat de mala rel.